

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

2. Parasiti, Assentatores, Canes Aulici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

Sensit Dea, se viro visam, quod haud temerè ulli mortalium contigerat Nymphis pudore diffugientibus, ingenti excanduit ira; moxque reperto vindictæ consiliò Actæonem mutavit in cervum; primi omnium in dominum suum strinxerunt arma canes, quos tam studiosè aluerat, & miserum dentibus dilaniarunt, nequicquam exclamantem:
Actæon ego sum, dominum cognoscite vestrum.

Ethica.

Hæc una est è notissimis & decantatissimis fabulis, & doctrinarum ad mores formandos prægnans.

I. (a) Prima detorquetur in Venatores, veros Actæonis filios. Et si enim oblectationis hoc genus minimè absurdum, minimèque illiberale est, modum tamen adhibendum, ut in omnibus, suadet antiquitas, ne in canes, servos, instrumenta venatoria (quod est aureo piscati homo) patrius census damnosa prodigalitate profundatur; cum apud mediocres homines nunquam tantum emolumentum adferat venatio, quantum rei familiaris (ut pretiosissimi temporis jacturam taceam) conciliatur detrimento. Haudquaquam igitur absurdum erit dicere, eos, quorum facultates canibus, equis, venatorijs servis alendis, exhaustæ sunt, à proprijs canibus devoratos esse. Perstrinxit hos recentior Lyricus, P. Jacobus Balde lib. I. Silvar.

Ista tamen magno, nisi fallimur, orgia constant

Oblita quo pretio,

Quantum metalli prodigunt?

Argentum ferro, plumbo consumitur aurum,

Hæc Diomedis erat

Glaucique permutatio.

Quantula res, cunctis animalia cernere nota,

Ut jaculante manu

Confixa, cervi palpitent?

Tantum oculo debes, ut tota pascere silva

Sumptibus immodicis

Cogaris hunc Apicium?

Heu cave, ne renoves clamantem Actæona frustra:

Fabula nobilior

Cadmi futurus filio.

II. (b) Non minus aptè ad parasitos, Actæonis canes transferuntur,

L 3

(a) Venationis damna. (b) Parasiti & assentatores.

runtur, damnosum genus hominum; qui eorum, quos adulando confectantur, bona abliguriendo, nutricios comesse suos, jam olim à Plauto dicti sunt. In hos non obscure quadrabit dictum *τρέφε κανας, ως τε φάγαντι*: nutri canes, ut te devorent. Et adagiò *blandiri cauda* dicuntur, qui specie commodi cuiquam adulantur, quod canes faciunt, qui caudâ alludentes cùm cœnam observant; te spectante aliò, devorant edulia, quod Aristophanes meminit. Hujusmodi canes venaticos Verres habebat *Tlepolemum & Hieronem*, Cicerone teste, qui odorabantur & pervestigabant omnia. Si quod erat grande vas, & majus opus inventum, læti auferebant; si minus ejusmodi quippiam venari potuerant: illa quidem certè pro lepisculis capiebantur, patellæ, pateræ, thuribula. Et Pierius lib. 5. adulatorem blandiloquum, & mordacem simul scurram per *Canis* hieraglyphicum ostendit, quorum

Alter in obsequium plus æquo pronus, & alter

Quælibet in quævis opprobria fingere sævus.

Diogenes interrogatus ab Alexandro, ob quæ facta *Canis* nomen vulgò sortitus esset: Quia inquit, dantibus blandior: non dantibus oblatro; malos etiam mordeo. Hoc agunt assentatores, qui lingua lambunt, cauda blandiuntur, ut emendicent escam, *amici ollares*, de quibus illud Græcum: *ζῆ χύτρα, ζῆ φιλία*: *feruet olla, vivit amicitia*. Hòc illi quidem sunt perniciosiores, quò blandiores. De quibus Salomon Proverb. 29. *Homo, qui blandis, fictisque sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus ejus*. Nam dum laudat non laudanda, facit ut alter superbiat, & sese stultè efferat, sibi que cornua, velut Actæon, sumat. Confirmat Plutarchus tract. de differentia adulatoris, & amici. Adulator, inquit, trahit, & in laqueum injicit laudando; nec feram moratur, sed ipsum indagine cingit, & plagis implicat venatorem. Et Seneca nat. quæst. lib. 4. in præfat. Nec adulatoribus latus præbeas, artifices enim sunt ad capiendum; *Mibi crede irretieris, si proditori eorum te tradas*. Atque hi maximè cavendi sunt Principibus, qui tot assentatoribus & parasitis ambiuntur, ut possint usurpare illud psalmi. 23. *Circumdederunt me canes multi*, quod Actæoni accidit. Eloquenter de illis Alanus in planctu naturæ: Hi sunt, inquit, Principum laterales, palatini canes, adulationis artifices, fabri laudis, figuli falsitatis: hi sunt, qui magniloquâ commendationis tubâ in divitum auribus insonant: qui ut emungant munera, caput potentis oleo adulationis inungunt: & eos, quibus placent, primùm mente, postea fortunis evertunt. De hisce canibus

bus argutè Philosophus Cynicus, ex quo cum nonnemo aulicæ, liberæ-
que vitæ ac linguæ homo rogaret, *quæ bellua morderet maxime?* ille
responsionem retorfit in quærentem: *ex feris*, inquit, *obrectator*, *ex mi-*
tibus adulator, Laërt.

III. (c) Præterea refertur hæc fabula ad hominum ingratorum
mores repræsentandos, qui omni beneficiorum memoriâ ex animis de-
letâ leviter impelli possunt, ut vel nutricios & eximios benefactores
suos convitijs, noxis atque maleficijs mordicus appetant, non dissimi-
les Actæonis canibus, qui in herum suum invaserunt. Impium sanè
genus hominum, qui pro bonis reddunt mala; cum legamus & leones
& dracones altoribus suis gratiam officij retulisse. Ciceronis dictum est:
Nihil est tam inhumanum, tam immane, tam ferum, quàm commit-
tere, ut beneficio, non dicam, indignus, sed victus esse videare. Jux-
ta Senecam ingratus est, qui beneficium accepisse se negat, quod accep-
pit: ingratus, qui dissimulat: ingratus, qui non reddit: ingratus, qui
oblitus est: ingratus & teterrimus, qui beneficijs maleficia rependit.
Huc convenit lemma: *Quos pavit, pavet.*

IV. (d) Illos quoque notat hoc Actæonis schema, qui in Repub-
lica sibi per factiones potentiam quærent, stipati seditiosorum civium,
latronum & gladiatorum manu, quos illi ceu globos prædatorios, ut
Actæon canes, longo post se trahunt agmine, quibus salutem & inco-
lunitatem suam propè solis credunt; quos tectò, familiâ, mensâ reci-
piunt, secretorum & consiliorum suorum participes, à quibus flante ad-
versæ fortunæ vento, tandem turpiter produntur, vel etiam jugulantur.
De his Alciatus emblem. 25.

Latronum, furumque manus tibi, Scava, per urbem

It comes, & diris cincta cohors gladijs.

Atque ita te mentis generosum, prodige, censes,

Quos tua complures allicit olla malos.

En novus Actæon, qui postquam cornua sumpsit,

In prædam canibus se dedit ipse suis.

V. (e) Curiositatem insuper, præsertim oculorum, Actæonis pœ-
na dedocet; qui quòd incautior aspexerit sine veste Dianam, mox ena-
tis cornibus in cervum, timidum & effeminatum animal abijt. Contingit
hoc ijs, qui lascivis oculis permittunt frenos. Quod de naphta,
sulphureo bitumine Plinius scribit, ei magnam esse cognationem ignium,
qui protinus in ipsam undequaque visam transiliant; hoc quoque de ar-
dentibus

(c) *Ingratus animus.* (d) *Concitatores factionum.* (e) *Curiosus oculorum.*